

Отримано: 20 вересня 2017 р.

Прорецензовано: 3 жовтня 2017 р.

Прийнято до друку: 5 жовтня 2017 р.

e-mail: lera.aveo@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2017-67-81-84

Гавриленко В. М. Використання скорочень в соціальних мережах: функціональний і семантичний аспекти / В. М. Гавриленко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог : Вид-во НаУОА, 2017. – Вип. 67. – С. 81–84.

УДК: 811.1111

Валерія Миколаївна Гавриленко,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний, Інститут ім. Ігоря Сікорського», м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ СКОРОЧЕНЬ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ І СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ

У статті подаються висновки дослідження з приводу визначення функцій англомовних скорочень в процесі спілкування в соціальних мережах, а також по визначенню їх семантики з можливістю подальшої систематизації. У нашому дослідженні ми розглядаємо лінгвістичні основи виникнення скорочень, історичні та культурні передумови їх виникнення саме в процесі віртуального спілкування, а також досліджуємо різні типи побудови, відзначаючи наявні закономірності. Однією з цілей, які ми мали на меті досягти у нашому дослідженні, була ідентифікація основних графічних і лексичних типів скорочень з обґрунтуванням їх морфологічної структури. Також ми ставили на меті конкретизувати семантику використовуваних скорочень у соц. мережах, намагаючись прослідкувати залежність (або її відсутність) структури і семантики скорочень та їх функцій в процесі Інтернет-комунікації.

Ключові слова: віртуальна реальність, віртуальне спілкування, Інтернет, скорочення, семантика, функції скорочень, соціальні мережі.

Валерія Николаевна Гавриленко,

*Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический
Институт им. Игоря Сикорского», г. Киев*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОКРАЩЕНИЙ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ: ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ И СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТЫ

В статье подаются выводы исследования по поводу определения функций англоязычных сокращений в процессе общения в социальных сетях, а также по определению их семантики с возможностью дальнейшей систематизации. В нашем исследовании мы рассматриваем лингвистические основы возникновения сокращений, исторические и культурные предпосылки их возникновения именно в процессе виртуального общения, а также исследуем различные типы построения, отмечая имеющиеся закономерности. Одной из целей, которые мы пытались достичь в нашем исследовании, была идентификация основных графических и лексических типов сокращений с обоснованием их морфологической структуры. Также мы ставили целью конкретизировать семантику используемых сокращений в соц. сетях, пытаюсь проследить зависимость (или ее отсутствие) структуры и семантики сокращений и их функций в процессе Интернет-коммуникации.

Ключевые слова: виртуальная реальность, виртуальное общение, Интернет, сокращение, семантика, функции сокращений, социальные сети.

Valeriia Havrylenko,

National Technical University of Ukraine «Kiev Polytechnic Institute in honor of Igor Sikorsky», Kyiv

ABBREVIATIONS' USAGE IN THE SOCIAL NETWORKS: FUNCTIONAL AND SEMANTIC ASPECTS

In this article we present the conclusions of a study on the identification of the functions of English abbreviations in the process of communication in social networks, as well as on the defining of their semantics with the possibility of further systematization. In our research we provide the linguistic basis of the abbreviations' appearance, the historical and cultural preconditions of their appearance in the process of communication in virtual (or cyber) reality. We also attempted to state various types of morphological structure, trying to note the existing patterns. A special emphasis in our research is placed on characterizing the Internet as a special space for interacting. Studying various definitions of the Web, researching its peculiarities, we tried to state the linguistic limits implied by the cyber-reality on the users of social networks. One of the goals we tried to achieve in our research was the identification of the main graphic and lexical types of abbreviations along with the justification of their morphological structure. We also set the goal to specify the semantics of the abbreviations used in social networks, trying to trace the dependence (or lack thereof) between the structure and semantics of abbreviations and their functions in the process of Internet communication.

Key words: virtual reality, virtual communication, the Internet, abbreviation, semantics, abbreviations' functions, social networks.

Постановка проблеми: Сучасний стиль суспільного життя, перенасичений «інформаційним шумом» вимагає від комунікантів пошуку шляхів стислого викладу подій, у тому числі і через створення нових номінативних одиниць – інформативних, але «спрощених» за знаковою формою. Саме тому темою нашого дослідження є англійські скорочення у соціальних мережах, як однієї з платформ для спілкування, які набули широкого поширення серед молоді, але наразі вже використовуються навіть у медіадискурсі (наприклад, в рекламних зображеннях/роліках).

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Дослідженням скорочень як лінгвістичного феномену займалися такі вчені як О. І. Дзюбіна, Ю. А. Зацний, С. М. Єнікеева, а особливостями власне віртуального простору і спілкування в ньому вивчали С. Г. Чемеркін, О. О. Лобовікова, О. О. Шапіро та ін.

Мета і завдання дослідження: Основними методами, якими ми послуговувались в ході дослідження були: морфологічний аналіз (для дослідження структурних типів скорочень), семантичний аналіз (для визначення семантики скорочень з

метою подальшої їх систематизації), метод історичного аналізу (був використаний для дослідження культурних та історичних передумов функціонування скорочень в соц.мережах). Основною метою застосування цих методів було дослідження функцій і значення різних типів скорочень в контексті спілкування в соціальних мережах. Завдання, які ми ставимо в ході дослідження, наступні: 1) дослідити скорочення як мовне явище в цілому; 2) розглянути морфологічну структуру скорочень та виявити основні закономірності побудови, які впливають на їх значення; 3) проаналізувати визначення віртуальної реальності та її ознаки як комунікативного простору; 4) визначити функції та значення скорочень в контексті спілкування в соціальних мережах. Основою нашого дослідження був корпус одиниць, зібраний методом суцільної вибірки за словників неологізмів, а також безпосередньо з соціальних мереж.

Кількість неологізмів в англійській мові зростає з експоненціальною швидкістю [5, с. 4]. Це обумовлено процесами як технологічного розвитку, так і культурної глобалізації, коли за рахунок використання мережі Інтернет стираються умовні географічні кордони і формується єдиний комунікативно-культурний простір. Кількісне зростання словникового складу зумовлює поширення процесів мовної оптимізації, економії словотворчих зусиль, які породжують комунікативний дискурс.

Одним з значущих аспектів оптимізації внутрішньомовних процесів є явище скорочення/усічення лексичних одиниць. Дослідження механізмів скорочення слів та їх ролі у вербокративних процесах англійської мови є однією з проблем, що широко досліджуються на сьогоднішній день [6, с. 11].

Проблема скорочення лексичних одиниць і абрєвіації в цілому як специфічного мовного явища на одному з рівнів майже кожної мови привертала увагу багатьох дослідників. До числа ґрунтовних праць з цих питань можна віднести роботи М. М. Алексєєвої, В. В. Борисова, Ю. В. Горшунова, О. Єсперсена та ін. [7, с. 15].

Існує велика кількість скорочень і абрєвіацій, тож логічними є спроби їх систематизувати і поділити за функціоналом, будовою, сферою використання. Однією з найпоширеніших класифікацій є класифікація В. Борисова, який поділив скорочені лексичні одиниці на графічні і лексичні (за методом їх реалізації в писемному мовленні) [1, с. 133]. Основна відмінність між графічною та лексичною абрєвіацією полягає у тому, що графічна абрєвіація – це скорочення слова в писемному мовленні, а лексична абрєвіація – це скорочення слова у сфері усного спілкування.

Абрєвіатури, в свою чергу, можна поділити на ініціалізи, акроніми, фонетичні абрєвіації. Ініціалізи належать до найчисельнішої групи скорочень в англійській мові. Вони позначають предмети або явища та належать до класу іменників, тобто мають номінативний характер.

Існують також так звані гомоакроніми, які настільки злились зі своїм закодованим значенням, що сприймаються мовцями як самостійна лексична одиниця: *UNICEF – United Nations Children's Emergency Fund*, *NATO – North Atlantic Treaty Organization*, *VIP – very important person*.

Фонетичні абрєвіації – абрєвіатури, що утворюються шляхом заміни літерою або цифрою частини або всього слова/словосполучення, і які мають аналогічні фонетичні характеристики що й замінюваний компонент. Доволі часто в мережевому спілкуванні користувачі скорочують слова англійської мови навіть до однієї букви. Наприклад, слово «*бачити*» – «*see*» перетворюється відповідно до звучання на літеру «*C*», дієслово «*are*» замінюють літерою «*R*», займенник «*you*» передається літерою «*U*», наприклад _____: *HRU? – How are you?*. Дієслово «*ненавидіти*» – «*hate*» трансформується у комбінацію першої літери і цифри 8 (*eight*) – *H8*, що в результаті дає необхідне звучання, так само утворюється акронім слова «*fate*» – *F8* або «*See you later*» – *CYL8R*, «*Waiter*» – *W8R*.

Д. Крістал називає такі скорочення подібними до ребусів [2, с. 72]. Наприклад, у фразях, де фігурує «*one*», слово часто замінюють на цифру. Те саме стосується частки «*to*» біля дієслів або «*также*», наприклад, «*me2*». Дана цифра виступає в наступних абрєвіатурах як особливого роду фонограма, яка позначає прийменник тільки за його звучанням, наприклад: *U2* (*you too*), *F2F* (*Face to face*), *2DAY* (*Today*), *B2B* (*business – to – business*), *HB2U!* (*Happy birthday to you!*).

Найпродуктивнішими цифрами, які використовуються в ході створення лексично-графічних скорочень, є 2, 4 та 8, наприклад, числівник 4 (*four*) заміняє співзвучний із ним прийменник «*for*»: *O4U* (*Only for you*), *B4* (*before*), «*please*» зазвичай виступає як «*plz*», а «*тому що*» пишуть не «*because*», а просто «*cuz*» [14, с. 23].

Окрім загальноприйнятих випадків використання, нові графічні скорочення з'являються у електронних повідомленнях, в мережі Інтернет. Найбільш поширені з них такі: *FYI – For Your Information – до вашого відома*; *HTH – Hope This Help – сподіваюся, це допоможе*; *IWM – If It Were Me – щодо мене*; *IMNO – In My Considered Opinion – за моїм переконанням* [4, с. 310].

Функція скорочень в процесі комунікації полягає в більш економному вираженні формулюванні думки за участі якомога меншої кількості мовних одиниць (і відповідно – меншої кількості мовних зусиль) [12, с. 87]. Суть «економного використання мови» полягає у підвищенні комунікативної ролі мови. Для підвищення комунікативних можливостей мови в лінійному потоці мовлення можна опустити деякі елементи, не зменшуючи інформаційної цінності висловлювання, тобто замінити розгорнуте висловлювання коротким. Слід наголосити, що тенденція замінювати розгорнуті висловлювання короткими проявляється в англійській мові досить яскраво. Це стосується скорочень займенників, деяких синтаксичних конструкцій, які замінюються на лексико-графічні скорочення, емотикони, послідовності скорочень, які набули поширення в медіа платформах, і зокрема – в мережі Інтернет [15, с. 61].

В Інтернет-середовищі формується власний специфічний дискурс, який змінює характер взаємодії між індивідами. Соціальні мережі практично не піддаються зовнішньому контролю, є децентралізованими, тому правила спілкування є уніфікованими, створеними всіма учасниками спілкування, і в той же час спілкування в віртуальній мережі має індивідуальне забарвлення [9, с. 152].

Феномен Інтернету та соціальної мережі розглядали в своїх дослідженнях М. Кастельс, А. В. Назарчук, І. А. Ачкурін. У працях С. В. Палія, О. О. Шапіро розглядалися питання комунікації в Інтернет-середовищі [8, с. 155].

Спілкування частково перемістилося з реального світу у віртуальний. користувачів більш як 1,7 млрд. До того широкою популярністю користувались мережі ICQ і MySpace. На сьогоднішній день існує близько 200 сайтів із можливістю соціальних мереж [10]. Серед них можна виділити власне соціальні мережі (з великою кількістю функцій – обмін фотографіями, спілкування, обмін відео, відео трансляції тощо), месенджери (лише для текстового спілкування), мережі з візуальною спрямованістю (більша увага приділяється обміну графічною/візуальною інформацією, наприклад, Instagram або Snapchat).

Віртуальна реальність розуміється як кібернетичний простір, створений на основі комп'ютера, в якому технічними засобами зроблена повна ізоляція оператора від зовнішнього світу, тобто перекриті усі канали тактильного, слухового, зорового і будь-якою іншою зв'язку з навколишнім простором. Однак навіть в таких умовах створюється новий тип комунікації – віртуальний [13, с. 74].

О. І. Горошко вважає тотожними поняття Інтернет-комунікація та віртуальне спілкування, під яким розуміється наявність електронного каналу зв'язку, можливість моментальної передачі інформації, географічна ізолюваність учасників процесу комунікації. Дослідниця передбачає, що терміни Інтернет-комунікація, комп'ютерно-опосередкована комунікація та електронна комунікація найближчим часом буде об'єднано під одним «зонтичним» терміном електронна комунікація [3].

Один з найважливіших факторів, що впливає на мову учасників Інтернету, полягає в тому, що текст не промовляється, у учасників спілкування найчастіше є час сформулювати відповідь на репліки, однак комуніканти свідомо відмовляються від використання великих літер, мінімізують використання знаків пунктуації, не виправляють незначні помилки і т. д. Також з метою економії часу користувачу соціальних мереж не стараються якимось чином структурувати своє висловлювання; часто репліка являє собою своєрідний зафіксований потік свідомості. Для компенсації недостатньої емотивності в віртуальний дискурс були введені емоційні сурогати, так звані «смайлики».

Провівши систематизацію скорочень, які використовуються в віртуальному спілкуванні, їх можна умовно поділити на наступні смислові групи [11]:

I група – вирази-парентези.

«BOT» (back on the topic);

«BTW» (by the way);

«BT» (but);

«ASAP» (as soon as possible);

«ІМНО» (in my humble opinion);

II група – словосполучення з головним словом – дієсловом у формі наказового способу:

«RBTЛ» (read between the lines); «TC» (take care).

III група – стійкі словосполучення: «ПЕ» (take it easy);

IV група – поєднання слів і речень з високою частотою вживання.

«НТН» (Hope this help), «L8R» (пізніше); «B4» (before);

V група – стандартні скорочення-коментарі:

«BRB» (be right back); «GTG» (got to go); «B4N» (by for now); «ATB» (all the best); «HAND» (have a nice day).

VI група – експлетиви, тобто поєднання слів, які виражають ставлення мовця до предмета мовлення:

«ONNA» (Oh no, not again); «OMG» (Oh, my God).

До графічних скорочень відносяться наступні групи:

1. Типові скорочення, такі, як «etc.», «e.g.»;

2. Використання символів замість слів: «100%» [21].

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що англійські скорочення утворюються при використанні цифр (4, 8); опущенні голосних (smmr = summer); назві букв (C=see); акронімії – ILNYC [15, с. 64].

В наш час Інтернет широко використовують при вивченні англійської мови. Важлива роль відводиться спілкуванню з носіями мови на різноманітних соціальних платформах, тож для успішного подолання лінгвокультурного бар'єру знання типових лексичних одиниць (в тому числі – скорочень) є необхідною умовою [16], [17], [18], [19], [20].

Таким чином, ми з'ясували, що спілкування в Інтернеті набуло масового характеру завдяки таким особливостям віртуальної комунікації як підвищена вербальна активність, специфічний етикет спілкування, емоційність спілкування. Інтернет і спілкування в Інтернеті компенсують процеси атомізації суспільства за рахунок формування власного комунікативного середовища зі специфічними правилами пунктуації, вираження емотивності і передачі інформації. Однією з рис спілкування в соціальних мережах, яка накладає певні обмеження і сприяє створенню і використанню слів-скорочень – обмеженість у часі для відповіді, а іноді – навіть обмеженість у можливості формулювання (наприклад, у мережі Twitter в одному повідомленні можна надрукувати лише 140 символів, що змушує учасників до економії мовних зусиль і до використання мовних одиниць з мінімальним фізичним і максимальним семним об'ємом). Учасники спілкування в соціальних мережах застосовують меми, «смайлики», хештеги, афоризми та специфічну пунктуацію (хоча частіше можна спостерігати її відсутність).

Висновки. В результаті проведеного дослідження можна зробити висновки, що функція скорочень в процесі комунікації полягає в більш економному вираженні думки та усуненні надлишкової інформації. Тенденція до підвищення інформативної цінності мовного повідомлення є одним з важливих факторів розвитку мови як соціального явища.

Використанню скорочень сприяє інформаційна ємність, реалізація принципу економії мовних зусиль, а також залучення декількох каналів сприйняття (візуального, мовного, іноді – звукового) для компенсації фактичної ізоляції. Напрямами майбутніх досліджень можуть виступати лексикографічний – укладення словників найпоширеніших скорочень різними мовами, а також порівняння лінгвістичних і екстралінгвістичних факторів спілкування в різних соцмережах для формулювання мовного і психологічного портрету різних типів віртуальних комунікантів.

Література:

1. Борисов В. В. Абревіація і акроніми. Військові та науково-технічні скорочення в іноземних мовах / В. В. Борисов ; под ред. А. Д. Швейцера. – М., 2004. – С. 132–135.
2. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської і української мов / Л. Г. Верба. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 248 с.
3. Горошко Е. И. Гендерные аспекты коммуникаций на примере образовательных практик Интернета [Електронний ресурс] / Е. И. Горошко. – Режим доступу : http://grouper.ieee.org/groups/ifets/russian/depository/v11_i2/html/6.htm.
4. Дзюбіна О. І. Скорочення як спосіб утворення неологізмів в сучасній англійській мові (на матеріалі англійських Інтернет-видань та форумів в молодіжних соціальних мережах) / О. І. Дзюбіна // Вісник ЖДУ ім. І. Франка. – 2014. – № 3 (75). – С. 309–312.
5. Зацний Ю. А. Нова розмовна лексика і фразеологія: Англо-український словник / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця, 2010. – 224 с.

6. Єнікєєва С. М. Скорочення слова як механізм формотворення та словотворення в сучасній англійській мові / С. М. Єнікєєва // Вісник Запорізького державного університету. Серія: Філологічні науки. – Запоріжжя, 2006. – № 2. – С. 11–14.
7. Кульгавова Л. В. Лексикологія англійського мови / Л. В. Кульгавова. – М. : Восток-Запад, АСТ, 2003. – 512 с.
8. Лобовікова О. О. Соціальні мережі як феномен інформаційного суспільства / О. О. Лобовікова, А. С. Мельніков // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – 2011. – Випуск 5. – С. 154–160.
9. Палій С. В. Соціальні мережі як засіб комунікації електронного навчання. / С. В. Палій // Управління розвитком складних систем. – 2013. – Вип. 13. – С. 152–156.
10. Радченко М. В. Освітній потенціал соціальних мереж як складова інформаційно-освітнього середовища [Електронний ресурс] / М. В. Радченко. – Режим доступу : <http://goo.gl/Dn1XDv>
11. Словник Інтернет-термінів, жаргону і скорочень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.internetslovar.ru/dictionary/1189/>
12. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньструктурні процеси: монографія / С. Г. Чемеркін. – К. : НАН України. Інститут української мови, 2009. – 240 с.
13. Шадських Ю. Г. Еволюція смислового значення поняття «віртуальна реальність» / Ю. Г. Шадських // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка». Філософ. науки. – 2012. – № 723. – С. 73–78.
14. Шамаєва Ю. Ю. Лексикологія англійської мови: Конспект лекцій із завданнями / Ю. Ю. Шамаєва. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 88 с.
15. Шапіро О. О. Масова комунікація в on-line вимірі: зміна парадигми [Електронний ресурс] / О. О. Шапіро // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, 2013. – № 2. – С. 57–65. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnuua_2013_2_9.pdf
16. Facebook [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.facebook.com/>.
17. Internet Slang Dictionary [Електронний ресурс]. – Access mode : <http://lingvanet.com/FileResources/FileResourcesView.aspx?Id=1341>.
18. Internet world users by language [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.internetworldstats.com/stats7.htm>
19. Science blogs [Electronic resource]. – Access mode : <http://scienceblogs.com>
20. Twitter [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.twitter.com/>.
21. Twitter Slang & Abbreviations [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.noslang.com/twitterslang.php>